

**ПРОАКТИВНА КОПІНГ-РЕАКЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.
ПЕРЕВІРКА АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРСІЇ АНКЕТИ РЕАКЦІЙ НА
ЩОДЕННІ ПОДІЇ (PCI^{ukr}) З-ПОМІЖ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ
КИЇВСЬКОГО СТОЛИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Волощенко Юрій (ABCDEF)

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Внесок автора:

A — концепція та дизайн дослідження; B — збір даних;
C — аналіз та інтерпретація даних; D — написання статті;
E — редагування статті; F — остаточне затвердження статті

Анотація

Актуальність. Вивчаючи проактивні копінг-реакції студентів, відомі науковці в основному використовують Анкету реакцій на щоденні події (the Proactive Coping Inventory, PCI). Огляд доступних інтернет-джерел показує, що таке дослідження в Україні відбувається вперше.

Мета дослідження – перевірити надійність української версії Анкети реакцій на щоденні події (PCI^{ukr}) для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та порівняти її з іншими дослідженнями щодо її валідності.

Матеріал і методи: За їх згодою було досліджено 404 здобувачі вищої освіти, які навчалися на першому курсу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Вік обстежених 17-18 років, 80.3% жінок, 19.7% чоловіків. Опитування проводилося за україномовною версією Анкети реакцій на щоденні події (PCI^{ukr}), переклад та попередні дослідження щодо її адекватності українськомовному середовищу є нашими власними. Для статистичної обробки даних використовувалося програмне забезпечення IBM SPSS Statistics.

Результати. Досліджено зв'язки елементів кореляційної матриці, що мають високу статистичну значущість (показник/детермінант матриці =1.36E-009). Додаткові тести вказують на достатню адекватність (критерій Кайзера-Майєра-Олкіна =0.879) і високу сферичність (критерій Барлетта =7835.315, $p < 0.001$) вибірки. Альфа Кронбаха, який є коефіцієнтом надійності та мірою внутрішньої узгодженості елементів, — для підшкал «проактивне подолання», «вдумливе подолання» та «превентивне подолання» є хорошим і становить 0.833, 0.801 та 0.800 відповідно; для підшкал «стратегічне планування», «пошук визначальної підтримки», «пошук емоційної підтримки» та «уникання подолання» є прийнятним і становить 0.743, 0.796, 0.762 і 0.698 відповідно.

Висновки. Встановлені значення критеріїв надійності та структурної валідності української версії Анкети реакцій на щоденні події (PCI^{ukr}) свідчать про її прийнятні психометричні властивості для кейс-стаді студентів. Українську версію Анкети реакцій на щоденні події, PCI^{ukr} можна рекомендувати для використання в українськомовному соціальному середовищі для вивчення проактивної копінг-реакції здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: Анкета реакцій на щоденні події, валідація, здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, оцінка, проактивна копінг-реакція, реакції на щоденні події, українська мова, PCI, PCI^{ukr}.

PROACTIVE COPING RESPONSE OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION. VERIFICATION OF THE ADAPTATION OF THE UKRAINIAN VERSION OF THE QUESTIONNAIRE OF REACTIONS TO DAILY EVENTS (PCI^{ukr}) AMONG FIRST-YEAR STUDENTS OF BORYS GRINCHENKO KYIV METROPOLITAN UNIVERSITY

Voloshchenko Yurii^(ABCDEF)

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

Author's contribution:

A – Study design; B – Data collection;
C – Statistical analysis; D – Manuscript preparation;
E – Manuscript editing; F – Final approval of manuscript

Abstract

Introduction. When studying the students' proactive coping reactions, famous scientists mainly use the Proactive Coping Inventory, PCI. A review of available Internet sources shows that such a study is taking place in Ukraine for the first time.

The aim of the study is to check the reliability of the Ukrainian version of the Proactive Coping Inventory (PCI^{ukr}) for students of higher education of the first (bachelor) level and to compare it with other studies regarding its validity.

Material and methods: With their consent, 404 students of higher education who studied in the first year of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University were examined. The age of the examinees was 17-18 years, 80.3% were women, 19.7% were men. The survey was conducted using the Ukrainian version of the Proactive Coping Inventory (PCI^{ukr}), the translation and previous research on its adequacy for the Ukrainian-speaking environment are our own. IBM SPSS Statistics software was used for statistical data processing.

Results. The connections of the elements of the correlation matrix with high statistical significance (indicator/determinant of the matrix = 1.36E-009) were studied. Additional tests indicate sufficient adequacy (Kaiser-Meier-Olkin test =0.879) and high sphericity (Bartlett's test =7835.315, $p < 0.001$) of the sample. Cronbach's alpha, which is a reliability coefficient and a measure of the internal consistency of the items — for the subscales "proactive coping scale," "reflective coping scale" and "preventive coping scale" is good and is 0.833, 0.801 and 0.800, respectively; for the subscales "strategic planning scale," "instrumental support seeking scale," "emotional support seeking scale" and "avoidance coping scale" is acceptable and is 0.743, 0.796, 0.762 and 0.698, respectively.

Conclusions. The established values of the criteria of reliability and structural validity of the Ukrainian version of the Proactive Coping Inventory (PCI^{ukr}) testify to its acceptable psychometric properties for the case study of students. The Ukrainian version of the Proactive Coping Inventory, PCI^{ukr} scale can be recommended for use in the Ukrainian-speaking social environment to study the proactive coping response of higher education students.

Key words: assessment, Proactive Coping Inventory, PCI, PCI^{ukr}, proactive coping response, reactions to daily events, students of higher education, Ukrainian language, validation.

Вступ

За Greenglass E., автором і розробником Анкети реакцій на щоденні події (the Proactive Coping Inventory, PCI) – «сім нових підшкал (загальна кількість 55 елементів) були розроблені із 137 елементів оригінального набору PCI з використанням статистичних методів, а саме: кореляції Пірсона, підтверджуючого факторного аналізу, аналізу головних компонентів і процедури надійності. Під час розробки підшкал PCI також були враховані теоретичні міркування, виведені з теорії проактивного подолання Шварцера. Первинний проєкт передбачав використання канадської вибірки. Згодом він був протестований на польсько-канадській вибірці. Сім підшкал PCI — це «проактивне подолання», «вдумливе подолання», «стратегічне планування», «превентивне подолання», «пошук визначальної підтримки», «пошук емоційної підтримки», «уникання подолання» [4].

Підшкала «проактивне подолання»: за Greenglass E. et al., «це шкала, що складається з 14 елементів і поєднує автономні установки цілей із саморегуляцією когнітивної діяльності та поведінкою, пов'язаною із досягненням мети [4]; підшкала «вдумливе подолання»: за авторами оригінального дослідження, «це шкала з 11 елементів, що описує моделювання та обмірковування різноманітних можливих альтернатив поведінки шляхом порівняння їх уявної ефективності та включає мозковий штурм, аналіз проблем і ресурсів, а

також створення гіпотетичних планів дій [4]; підшкала «стратегічне планування»: за Greenglass E. et al., «це шкала з 4 елементів, що зосереджена на процесі створення цілеспрямованого графіку дій, у якому обширні завдання розбиваються на керовані компоненти» [4]; підшкала «превентивне подолання»: за авторами оригінального дослідження, «профілактичне подолання стосується передбачення потенційних стресорів і початку підготовки до того, як ці стресори розвинуться повністю. Превентивне подолання відрізняється від проактивного подолання. Профілактичні зусилля стосуються потенційної загрози в майбутньому, враховуючи досвід, передбачення або знання. Для порівняння: проактивне подолання не ґрунтується на загрозі, а керується прагненням до мети.

Шкала складається з 10 елементів» [4]; підшкала «пошук визначальної підтримки»: за Greenglass E. et al., «ця шкала (8 елементів) зосереджена на отриманні порад, інформації та зворотного зв'язку від людей у своїй соціальній мережі під час роботи зі стресовими факторами» [4]; підшкала «пошук емоційної підтримки»: за авторами оригінального дослідження, «ця шкала з 5 елементів спрямована на регулювання тимчасового емоційного стресу шляхом розкриття почуттів іншим, викликання емпатії та пошуку товариства у своїй соціальній мережі. Це емоційна саморегуляція за допомогою значущих людей» [4]; підшкала «уникання подолання»: за Greenglass E. et al., «ця шкала (3 елементи) про ухилення від дії у

складній ситуації через затримку» [4].

У 2022 році ми переклали Анкету реакцій на щоденні події (the Proactive Coping Inventory, PCI) українською мовою, перевірили і використали її в нашому дисертаційному дослідженні на етапах пролонгованого педагогічного експерименту (вересень 2022 року – червень 2023 року).

Зв'язок роботи з важливими науковими програмами або практичними завданнями.

Дослідження виконано відповідно з планом науково-дослідної роботи кафедри спорту та фітнесу і кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Теоретико-практичні засади використання фітнес-технологій у фізичному вихованні та спорті» (№ державної реєстрації 0118U001229).

Мета дослідження

Мета дослідження – перевірити надійність української версії Анкети реакцій на щоденні події (PCI^{ukr}) для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та порівняти її з іншими дослідженнями щодо її валідності.

Матеріал і методи дослідження

Вибірка сформована зі студентів першого курсу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (n=404), а саме: факультету журналістики, факультету інформаційних технологій та математики, факультету права та міжнародних відносин, факультету романо-германської філології, факультету східних мов. Учасники вказали додатково: стать; дату народження; рівень освіти; сімейний

стан; наявність або відсутність хвороб. Вибірка була однорідною за віком – всі студенти мали 17-18 років. Жінок було 80.3%, чоловіків – 19.7% осіб. Всі досліджені дали згоду на обробку персональних даних.

У цьому дослідженні використовувалась українська версія Анкети реакцій на щоденні події (PCI^{ukr}), що містить 55 стандартних елементів і складається з 7 компонентів: підшкали «проактивне подолання» – 14 елементів; підшкали «вдумливе подолання» – 11 елементів; підшкали «стратегічне планування» – 4 елементи; підшкали «превентивне подолання» – 10 елементів; підшкали «пошук визначальної підтримки» – 8 елементів; підшкали «пошук емоційної підтримки» – 5 елементів; підшкали «уникання подолання» – 3 елементи.

Отримані дані перевірено за допомогою програмного забезпечення IBM SPSS Statistics. Використано такі методи математичної статистики: описову варіаційну статистику; коефіцієнти розподілу значень вибірки – асиметрії й ексцесу; аналіз кореляційної матриці з обчисленням показника/детермінанта, міру адекватності вибірки (критерій Kaiser-Meyer-Olkin) та тест сферичності; дослідницький факторний аналіз із застосуванням аналізу головних компонентів, методу екстракції та методу обертання з нормалізацією Кайзера; двомірну кореляцію; аналіз надійності шкали.

Міра адекватності вибірки для змінної відображена в побудованій діагоналі кореляційної матриці антиіміджів. Критерій Кайзера-Майєра-Окліна використано для перевірки часткової кореляції між малими змінними, критерій Барлетта – для

перевірки, чи є кореляційна матриця матрицею тотожності, що вказувало б на невідповідність факторної моделі. Модель внутрішньої узгодженості описано шляхом обчислення коефіцієнта α -Кронбаха, який для дихотомічних даних еквівалентний коефіцієнту Кудера-Річардсона.

Результати дослідження та їх обговорення

На рис. 1 представлено криву розподілу загального показника шкали PCI^{ukr} всієї вибірки досліджуваних, яка відповідає нормальному розподілу.

Як видно з табл. 1, коефіцієнти асиметрії 51 елемента, всіх внутрішніх підшкал та загального показника шкали PCI^{ukr} ($n=404$) були між «-1.0» і «1.0». Дані елементів «5» — -1.07 і «7» — -1.13 підшкали «проактивне подолання», елементу «17» — -1.02 підшкали «вдумливе подолання» та елементу «49» — -1.06 підшкали «пошук емоційної підтримки» були значно викривлені. Коефіцієнти ексцесу 51

елемента, 6 внутрішніх підшкал та загального показника шкали PCI^{ukr} ($n=404$) знаходилися між «-1.0» і «1.0». У цьому випадку елементи «1» — 1.36 і «7» — 1.48 підшкали «проактивне подолання», елемент «40» — 1.06 підшкали «пошук визначальної підтримки», елемент «49» — 1.13 підшкали «пошук емоційної підтримки», а також загальний показник підшкали «проактивне подолання» — 1.05 мали значення коефіцієнту ексцесу, які виходять за межі діапазону від «-1.0» до «1.0».

Таким чином, здебільшого значення елементів і підшкал можна вважати прийнятними для нормального розподілу.

У табл. 1 також наведені значення основних статистичних показників вибірки. Середні арифметичні 55 окремих елементів, які вимірювалися за шкалою Лайкерта від «1» до «4», коливалися від 2.50 до 3.51 балів, а стандартні відхилення — від 0.59 до 0.97.

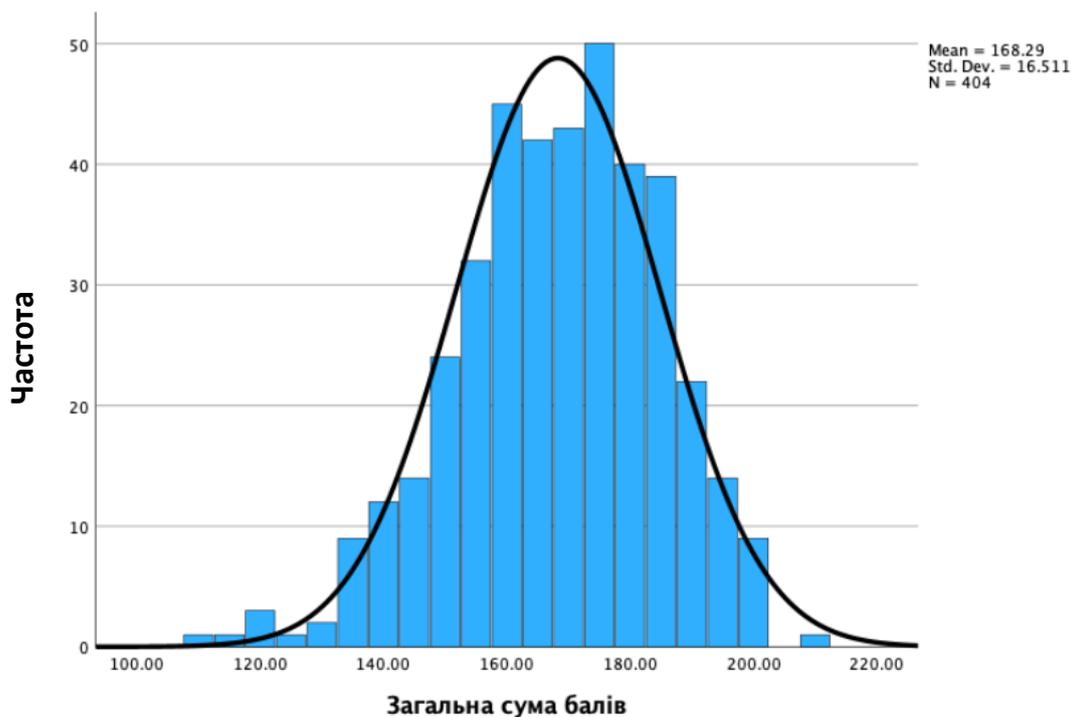

Рисунок 1 – Крива розподілу загального показника шкали PCI^{ukr} ($n=404$) всієї вибірки досліджуваних

Загальний показник шкали PCI^{ukr} ($n=404$) становив 168.29 ± 16.51 балів. Для підшкали «проактивне подолання» середнє арифметичне і його похибка становили 44.87 ± 5.44 балів, для підшкали «вдумливе подолання» — 34.54 ± 4.60 балів, для підшкали «стратегічне планування» — 11.64 ± 2.42 балів, для підшкали «превентивне подолання» — 30.41 ± 4.55 балів, для підшкали «пошук визначальної підтримки» — 23.55 ± 3.88 балів, для підшкали «пошук емоційної підтримки» — 15.25 ± 3.06 балів і для підшкали «уникання подолання» — 8.04 ± 1.95 балів (значення окремих шкал було в діапазоні від «3» до «56» балів).

З отриманих результатів дослідження видно: середні показники як елементів, так і підшкал, що перевищують відповідні середні арифметичні значення, указують на те, що досліджувані розглядають свої стратегії проактивного подолання в позитивному аспекті.

Разом із тим, у відповідній таблиці представлено факторне навантаження елементів PCI^{ukr} ($n=404$) у вигляді коефіцієнту завантаження (Loading Factor). У всіх випадках цей коефіцієнт перевищує «0.4», що є достатнім для введення всіх елементів до української версії Анкети реакції на щоденні події (PCI^{ukr}).

Факторний аналіз розпочато з оцінки міри адекватності вибірки (критерій Кайзера-Майєра-Олкіна, КМО) та тесту сферичності (критерій Барлетта). Результат тесту КМО вважають достатнім, коли показник перевищує «0.7». В нашому випадку отримане значення КМО відповідає вимогам критерію, оскільки дорівнює 0.879. Значення тесту сферичності Барлетта становить 7835.315, що є

статистично значущим результатом ($p<0.001$). Отже, отримані дані підходять для дослідницького факторного аналізу.

Дослідження продовжено аналізом кореляційної матриці. Показник становить $1.36E-009$, що доводить значущий зв'язок елементів матриці. Задля пояснення загальної дисперсії як метод вилучення використано аналіз головних компонентів та метод обертання Varimax з нормалізацією Кайзера. Обертання сходилося за 48 ітерацій. Результати побудованої факторної матриці компонентів опитувальника PCI^{ukr} після обертання представлено в табл. 2.

Нові 12 компонентів дещо відрізняються від 7-доменної структури оригінальної версії шкали PCI . Так, до компоненту «1» увійшла перша частина елементів підшкали «проактивне подолання»: «4», «3», «12», «1», «8», «13», «6».

До компоненту «2» — всі (окрім елементу «46») елементи підшкали «пошук визначальної підтримки»: «40», «45», «42», «44», «41», «47», «43».

До компоненту «3» увійшла перша частина елементів підшкали «вдумливе подолання»: «23», «16», «25», «21», а також елемент «34» підшкали «превентивне подолання».

До компоненту «4» — перша частина елементів підшкали «пошук емоційної підтримки»: «49», «48», «50».

До компоненту «5» увійшли всі елементи підшкали «стратегічне планування»: «28», «29», «27», «26».

До компоненту «6» — друга частина елементів підшкали «проактивне подолання»: «10», «5», «7», друга частина елементів підшкали «вдумливе подолання»: «20», «19»,

«24», а також елемент «30» підшкали «превентивне подолання».

До компоненту «7» увійшли всі елементи підшкали «уникання подолання»: «54», «55», «53», а також елемент «2» (зі знаком «-») підшкали «проактивне подолання».

До компоненту «8» — перша частина елементів підшкали «превентивне подолання»: «32», «33», «31», «39».

До компоненту «9» увійшла третя частина елементів підшкали «вдумливе подолання»: «22», «17», «15», «18».

До компоненту «10» — друга частина елементів підшкали «превентивне подолання»: «37», «36», «38», «35».

До компоненту «11» увійшла третя частина елементів підшкали «проактивне подолання»: «14», «9», «11».

До компоненту «12» — друга частина елементів підшкали «пошук емоційної підтримки»: «51», «52», а також елемент «46» підшкали «пошук визначальної підтримки».

Враховуючи незначні відмінності між оригінальними підшкалами і новими компонентами EFA (дослідницького факторного аналізу), ми вирішили зупинитися на 12-факторній моделі.

Для побудови кореляційної матриці компонентів опитувальника PClukr (n=404) використано двомірну кореляцію.

Елементи оригінальних підшкал представлено як:

- ✚ підшкала «проактивне подолання»;
- ✚ підшкала «вдумливе подолання»;
- ✚ підшкала «стратегічне планування»;
- ✚ підшкала «превентивне подолання»;
- ✚ підшкала «пошук визначальної підтримки»;

✚ підшкала «пошук емоційної підтримки»;

✚ підшкала «уникання подолання», а також додані нові фактори — «ProacCS1», «InSSS», «RCS1», «ESSS1», «StrPS», «ProacCS2+RCS2», «AvCS», «PrevCS1», «RCS3», «PrevCS2», «ProacCS3», «ESSS2» — табл. 3.

Двомірною кореляцією продемонструвала високий рівень статистичної значущості оригінальних елементів і підшкал із новими факторами та підтвердила результати факторного аналізу. Так само, як і в методі обертання Varimax з нормалізацією Кайзера, підшкала «проактивне подолання» значно корелювала з новими факторами «1» («ProacCS1», $r=0.726$), «6» («ProacCS2+RCS2», $r=0.326$), «11» («ProacCS3», $r=0.450$).

Підшкала «вдумливе подолання» — з новими факторами «3» («RCS1», $r=0.625$), «6» («ProacCS2+RCS2», $r=0.394$), «9» («RCS3», $r=0.531$).

Підшкала «стратегічного планування» значно корелювала з новим фактором «5» («StrPS», $r=0.826$).

Підшкала «превентивне подолання» — з новими факторами «8» («PrevCS1», $r=0.646$), «10» («PrevCS2», $r=0.521$).

Підшкала «пошук визначальної підтримки» значно корелювала з новим фактором «2» («InSSS», $r=0.845$).

Підшкала «пошук емоційної підтримки» — з новими факторами «4» («ESSS1», $r=0.753$), «12» («ESSS2», $r=0.441$), а підшкала «уникання подолання» значно корелювала з новим фактором «7» («AvCS», $r=0.895$).

Таблиця 1

Описова статистика елементів та підшкал Анкети реакцій на щоденні події PClukr (n=404)

PCl ^{ukr}	Бали за шкалою Лайкерта				Середнє значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт асиметрії	Коефіцієнт ексцесу	Коефіцієнт завантаження**
	1	2	3	4					
PCl ^{ukr}					168.2946	16.51137	-0.433	0.255	
<i>підшкала «проактивне подолання»</i>					44.8688	5.44452	-0.759	1.046	
<i>підшкала «вдумливе подолання»</i>					34.5421	4.59590	-0.222	-0.261	
<i>підшкала «стратегічне планування»</i>					11.6361	2.42173	-0.179	-0.519	
<i>підшкала «превентивне подолання»</i>					30.4084	4.55450	-0.312	-0.087	
<i>підшкала «пошук визначальної підтримки»</i>					23.5470	3.88230	-0.230	0.027	
<i>підшкала «пошук емоційної підтримки»</i>					15.2475	3.06151	-0.434	-0.316	
<i>підшкала «уникання подолання»</i>					8.0446	1.94796	-0.061	-0.206	
<i>підшкала «проактивне подолання»</i>									
1. Я людина, яка «бере на себе відповідальність».	1.2	3.5	44.6	50.7	3.45	0.626	-0.992	1.364	0.473
2 (R). Я намагаюся, щоб все йшло само по собі.	6.2*	42.1*	42.3*	9.4*	2.55	0.749	0.062	-0.341	0.449
3. Після досягнення мети я шукаю іншу, більш складну.	1.2	16.1	51.0	31.7	3.13	0.715	-0.402	-0.300	0.632
4. Мені подобаються випробування та перемога над шансами.	2.2	8.2	47.8	41.8	3.29	0.711	-0.864	0.771	0.537
5. Я візуалізую мої мрії та намагаюся їх досягти.	0.5	6.4	34.7	58.4	3.51	0.640	-1.066	0.549	0.565
6. Незважаючи на численні невдачі, мені зазвичай вдається отримати те, що я хочу.	0.7	6.9	51.0	41.3	3.33	0.636	-0.586	0.232	0.533
7. Я намагаюся визначити, що мені потрібно для успіху.	1.2	4.0	40.1	54.7	3.48	0.636	-1.129	1.478	0.531
8. Я завжди намагаюся знайти спосіб обійти перешкоди; мене	1.2	10.9	59.9	28.0	3.15	0.646	-0.425	0.471	0.492

РСІ ^{ukr}	Бали за шкалою Лайкерта				Середнє значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт асиметрії	Коефіцієнт ексцесу	Коефіцієнт завантаження**
	1	2	3	4					
насправді ніщо не зупиняє.									
9 (R). Я часто бачу, що зазнаю невдачі, тому не надто сподіваюся.	4.7*	24.0*	50.2*	21.0*	2.88	0.790	-0.352	-0.260	0.615
10. Коли я претендую на вакансію, я уявляю, як займаю її.	1.0	6.7	40.8	51.5	3.43	0.663	-0.943	0.626	0.438
11. Я перетворюю перешкоди на позитивний досвід.	1.2	12.1	54.7	31.9	3.17	0.679	-0.467	0.113	0.535
12. Якщо хтось мені скаже, що я чогось не можу зробити, будьте певні, що я це зроблю.	1.0	7.9	43.8	47.3	3.37	0.673	-0.808	0.338	0.507
13. Коли я стикаюся з проблемою, я проявляю ініціативу у її вирішенні.	1.0	8.2	52.2	38.6	3.28	0.654	-0.584	0.301	0.527
14 (R). Коли у мене є проблема, я зазвичай бачу себе в програшній ситуації.	6.9*	23.5*	47.8*	21.8*	2.84	0.841	-0.402	-0.361	0.593
<i>підшкала «вдумливе подолання»</i>									
15. Я уявляю себе, як вирішую складні проблеми.	2.2	13.1	51.2	33.4	3.16	0.728	-0.601	0.185	0.571
16. Замість того, щоб діяти імпульсивно, я зазвичай думаю про різні способи вирішення проблеми.	4.7	13.4	54.7	27.2	3.04	0.770	-0.698	0.466	0.577
17. Подумки я переглядаю багато різних сценаріїв, щоб підготувати себе до різних результатів.	1.0	5.9	39.4	53.7	3.46	0.654	-1.021	0.838	0.480
18. Я вирішую проблему, думаючи про реалістичні альтернативи.	0.0	5.9	53.5	40.6	3.35	0.588	-0.267	-0.669	0.465
19. Коли у мене виникає проблема з моїми колегами, друзями чи родиною, я заздалегідь уявляю, як мені вдасться її вирішити.	2.7	11.1	50.2	35.9	3.19	0.737	-0.733	0.454	0.524
20. Перш ніж взятися за складне завдання, я уявляю сценарії успіху.	2.5	14.9	45.8	36.9	3.17	0.767	-0.633	-0.076	0.606
21. Я вживаю заходів лише після того, як ретельного продумаю проблему.	2.7	15.1	55.9	26.2	3.06	0.721	-0.524	0.298	0.517

РСІ ^{ukr}	Бали за шкалою Лайкерта				Середнє значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт асиметрії	Коефіцієнт ексцесу	Коефіцієнт завантаження**
	1	2	3	4					
22. Я уявляю себе, як вирішую складну проблему, перш ніж мені доведеться з нею зіткнутися.	5.4	25.0	46.8	22.8	2.87	0.825	-0.339	-0.427	0.616
23. Я розглядаю проблему з різних боків, доки не знайду відповідної дії.	1.2	7.7	53.0	38.1	3.28	0.656	-0.630	0.528	0.605
24. Коли виникають серйозні непорозуміння з колегами по роботі, членами сім'ї чи друзями, я заздалегідь обговорюю, як я буду з ними поводитися.	4.0	23.8	49.8	22.5	2.91	0.784	-0.335	-0.308	0.440
25. Я думаю про кожен можливий результат вирішення проблеми, перш ніж братися за неї.	1.0	18.1	55.2	25.7	3.06	0.690	-0.257	-0.296	0.546
<i>підшкала «стратегічне планування»</i>									
26. Я часто знаходжу способи розбити складні проблеми на складові, які можна вирішити.	1.5	15.6	58.2	24.8	3.06	0.678	-0.364	0.141	0.576
27. Я складаю план і слідую йому.	5.7	26.0	45.5	22.8	2.85	0.834	-0.313	-0.492	0.587
28. Я розбиваю проблему на дрібніші частини й вирішую одну частину за раз.	4.0	30.9	46.0	19.1	2.80	0.788	-0.124	-0.543	0.669
29. Я складаю списки і намагаюся спочатку зосередитися на найважливіших речах.	7.4	23.0	39.9	29.7	2.92	0.905	-0.443	-0.635	0.645
<i>підшкала «превентивне подолання»</i>									
30. Я планую майбутні події.	2.7	12.1	43.1	42.1	3.25	0.770	-0.812	0.229	0.467
31. Замість того, щоб витратити кожен зароблений цент, я люблю відкладати на чорний день.	9.9	33.9	38.6	17.6	2.64	0.884	-0.091	-0.727	0.589
32. Я готуюся до несприятливих подій.	5.7	29.5	44.6	20.3	2.79	0.827	-0.209	-0.555	0.639
33. Ще до того, як трапиться катастрофа, я добре готовий до її	6.9	36.9	41.6	14.6	2.64	0.814	-0.024	-0.547	0.681

РСІ ^{укр}	Бали за шкалою Лайкерта				Середнє значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт асиметрії	Коефіцієнт ексцесу	Коефіцієнт завантаження**	
	1	2	3	4						
наслідків.										
34. Перш ніж діяти, я планую мою стратегію зміни ситуації.	3.5	23.0	55.2	18.3	2.88	0.735	-0.342	-0.015	0.538	
35. Я розвиваю мої професійні навички, щоб захистити себе від безробіття.	2.0	7.9	45.0	45.0	3.33	0.707	-0.912	0.760	0.505	
36. Я дбаю про те, щоб добре піклувалися про мою сім'ю, аби захистити її від нещастя у майбутньому.	1.7	7.9	43.6	46.8	3.35	0.702	-0.921	0.700	0.621	
37. Я думаю наперед, щоб уникати небезпечних ситуацій.	1.2	12.6	53.0	33.2	3.18	0.690	-0.481	0.010	0.568	
38. Я планую стратегії, які, як я сподіваюся, будуть найкращими з можливих результатів.	1.2	10.6	56.4	31.7	3.19	0.663	-0.481	0.312	0.488	
39. Я намагаюся добре розпоряджатися моїми грошима, щоб не залишитися в злиднях у старості.	3.5	15.1	43.8	37.6	3.16	0.802	-0.695	-0.047	0.549	
<i>підшкала «пошук визначальної підтримки»</i>										
40. При вирішенні власних проблем можуть бути корисні поради інших людей.	2.5	8.9	59.4	29.2	3.15	0.677	-0.680	1.058	0.606	
41. Я намагаюся поговорити і пояснити мою напругу, щоб отримати відгук від друзів.	4.5	18.1	47.8	29.7	3.03	0.810	-0.556	-0.146	0.612	
42. Інформація, яку я отримую від інших, часто допомагала мені впоратися з моїми проблемами.	0.5	17.1	56.9	25.5	3.07	0.664	-0.185	-0.375	0.545	
43. Зазвичай я можу визначити людей, які можуть допомогти мені розробити мої власні рішення проблем.	2.2	16.1	53.0	28.7	3.08	0.729	-0.474	0.010	0.441	
44. Я запитую інших, що б вони зробили в моїй ситуації.	5.4	28.2	46.5	19.8	2.81	0.814	-0.243	-0.467	0.523	
45. Розмова з іншими може бути справді корисною, тому що вона дає інший погляд на проблему.	1.2	6.4	52.0	40.3	3.31	0.648	-0.688	0.685	0.622	

РСІ ^{ukr}	Бали за шкалою Лайкерта				Середнє значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт асиметрії	Коефіцієнт ексцесу	Коефіцієнт завантаження**	
	1	2	3	4						
46. Перш ніж зіткнутися з проблемою, я подзвоню другові, щоб поговорити про це.	13.6	37.9	33.2	15.3	2.50	0.912	0.062	-0.799	0.592	
47. Коли я в біді, я зазвичай можу вирішити щось за допомогою інших.	7.7	34.7	49.0	8.7	2.59	0.755	-0.227	-0.250	0.569	
<i>підшкала «пошук емоційної підтримки»</i>										
48. Якщо я в депресії, я знаю, кому я можу зателефонувати, щоб допомогти собі почуватися краще.	9.2	16.8	32.7	41.3	3.06	0.973	-0.725	-0.536	0.665	
49. Я відчуваю турботу інших.	2.0	6.4	42.1	49.5	3.39	0.698	-1.060	1.125	0.688	
50. Я знаю, на кого можна розраховувати, коли «не йде карта».	2.5	13.9	39.9	43.8	3.25	0.784	-0.782	-0.026	0.670	
51. Коли я в депресії, я виходжу і спілкуюся з іншими.	13.4	27.2	37.4	22.0	2.68	0.963	-0.228	-0.898	0.547	
52. Я довіряю мої почуття іншим, щоб будувати та підтримувати близькі стосунки.	5.9	24.0	47.8	22.3	2.86	0.827	-0.377	-0.362	0.551	
<i>підшкала «уникання подолання»</i>										
53. Коли у мене є проблема, я люблю «спати над нею».	8.4	39.1	38.4	14.1	2.58	0.834	0.036	-0.595	0.508	
54. Якщо я вважаю проблему надто складною, іноді я відкладаю її в сторону, поки не буду готовий її вирішити.	5.4	24.5	47.8	22.3	2.87	0.819	-0.354	-0.374	0.666	
55. Коли у мене виникає проблема, я зазвичай на деякий час відсуваю її на другий план.	8.9	34.9	44.1	12.1	2.59	0.815	-0.126	-0.470	0.657	

Примітка: *результати відповідей на ці питання мають зворотній відлік. Наприклад, твердження «2» студент помітив найбільшим балом («4»), а отримав найменший («0»). ** коефіцієнт завантаження – це факторне навантаження елементів (Loading Factor), яке отримано під час факторного аналізу.

Таблиця 2

Факторна матриця компонентів опитувальника PClukr після обертання (Rotated Component Matrixa)

Елементи	Компоненти											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4. Мені подобаються випробування та перемога над шансами.	0.694											
3. Після досягнення мети я шукаю іншу, більш складну.	0.685											
12. Якщо хтось мені скаже, що я чогось не можу зробити, будьте певні, що я це зроблю.	0.608											
1. Я людина, яка «бере на себе відповідальність».	0.576											
8. Я завжди намагаюся знайти спосіб обійти перешкоди; мене насправді ніщо не зупиняє.	0.559										0.282	
13. Коли я стикаюся з проблемою, я проявляю ініціативу у її вирішенні.	0.556		0.254									
6. Незважаючи на численні невдачі, мені зазвичай вдається отримати те, що я хочу.	0.504										0.355	
40. При вирішенні власних проблем можуть бути корисні поради інших людей.		0.732										
45. Розмова з іншими може бути справді корисною, тому що вона дає інший погляд на проблему.		0.683		0.277								
42. Інформація, яку я отримую від інших, часто допомагала мені впоратися з моїми проблемами.		0.667										
44. Я запитую інших, що б вони зробили в моїй ситуації.		0.657										
41. Я намагаюся поговорити і пояснити мою напругу, щоб отримати відгук від друзів.		0.556										0.448
47. Коли я в біді, я зазвичай можу вирішити щось за допомогою інших.		0.459		0.304							-0.309	
43. Зазвичай я можу визначити людей, які можуть допомогти мені розробити мої власні рішення проблем.		0.385		0.377						0.262		
23. Я розглядаю проблему з різних боків, доки не знайду відповідної дії.			0.717									
16. Замість того, щоб діяти імпульсивно, я зазвичай думаю про різні способи вирішення проблеми.			0.655									
25. Я думаю про кожен можливий результат вирішення проблеми, перш ніж братися за неї.			0.620									

Елементи	Компоненти											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
21. Я вживаю заходів лише після того, як ретельного продумаю проблему.			0.616									
34. Перш ніж діяти, я планую мою стратегію зміни ситуації.			0.464		0.288			0.345				
49. Я відчуваю турботу інших.				0.728								
48. Якщо я в депресії, я знаю, кому я можу зателефонувати, щоб допомогти собі почуватися краще.				0.724								
50. Я знаю, на кого можна розраховувати, коли «не йде карта».		0.292		0.701								
28. Я розбиваю проблему на дрібніші частини й вирішую одну частину за раз.					0.729							
29. Я складаю списки і намагаюся спочатку зосередитися на найважливіших речах.					0.700							
27. Я складаю план і слідую йому.			0.276		0.572			0.272				
26. Я часто знаходжу способи розбити складні проблеми на складові, які можна вирішити.	0.341		0.257		0.464							
10. Коли я претендую на вакансію, я уявляю, як займаю її.						0.551						
20. Перш ніж взятися за складне завдання, я уявляю сценарії успіху.						0.529			0.419			
5. Я візуалізую мої мрії та намагаюся їх досягти.	0.352					0.525				0.299		
30. Я планую майбутні події.						0.482						
7. Я намагаюся визначити, що мені потрібно для успіху.	0.376		0.284			0.443						
19. Коли у мене виникає проблема з моїми колегами, друзями чи родиною, я заздалегідь уявляю, як мені вдасться її вирішити.			0.306			0.441			0.357			
24. Коли виникають серйозні непорозуміння з колегами по роботі, членами сім'ї чи друзями, я заздалегідь обговорюю, як я буду з ними поводитися.			0.293			0.414						
54. Якщо я вважаю проблему надто складною, іноді я відкладаю її в сторону, поки не буду готовий її вирішити.							0.741					

Елементи	Компоненти											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
55. Коли у мене виникає проблема, я зазвичай на деякий час відсуваю її на другий план.							0.733					
53. Коли у мене є проблема, я люблю «спати над нею».							0.647					
2 (R). Я намагаюся, щоб все йшло само по собі.					0.333		-0.451					-0.251
32. Я готуюся до несприятливих подій.								0.667	0.327			
33. Ще до того, як трапиться катастрофа, я добре готовий до її наслідків.								0.661	0.330			
31. Замість того, щоб витратити кожен зароблений цент, я люблю відкладати на чорний день.								0.634				
39. Я намагаюся добре розпоряджатися моїми грошима, щоб не залишитися в злиднях у старості.								0.476		0.358		
22. Я уявляю себе, як вирішую складну проблему, перш ніж мені доведеться з нею зіткнутися.									0.691			
17. Подумки я переглядаю багато різних сценаріїв, щоб підготувати себе до різних результатів.			0.343						0.494			
15. Я уявляю себе, як вирішую складні проблеми.	0.348	0.265				0.293			0.484			
18. Я вирішую проблему, думаючи про реалістичні альтернативи.			0.332						0.438			
37. Я думаю наперед, щоб уникати небезпечних ситуацій.										0.599		
36. Я дбаю про те, щоб добре піклувалися про мою сім'ю, аби захистити її від нещастя у майбутньому.	0.252			0.327						0.564		
38. Я планую стратегії, які, як я сподіваюся, будуть найкращими з можливих результатів.			0.274							0.509		
35. Я розвиваю мої професійні навички, щоб захистити себе від безробіття.	0.330									0.469		
14 (R). Коли у мене є проблема, я зазвичай бачу себе в програшній ситуації.											0.669	
9 (R). Я часто бачу, що зазнаю невдачі, тому не надто сподіваюся.											0.666	
11. Я перетворюю перешкоди на позитивний досвід.	0.295		0.282								0.533	
51. Коли я в депресії, я виходжу і спілкуюся з іншими.				0.299								0.612

Елементи	Компоненти												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
46. Перш ніж зіткнутися з проблемою, я подзвоню другу, щоб поговорити про це.		0.316										-0.262	0.568
52. Я довіряю мої почуття іншим, щоб будувати та підтримувати близькі стосунки.		0.389		0.308									0.450

Примітка: Extraction Method: Principal Component Analysis (метод вилучення: аналіз головних компонентів). Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization (метод обертання: Varimax з нормалізацією Кайзера).

^a Rotation converged in 48 iterations (обертання сходилось за 48 ітерацій).

«1» — підшкала «проактивне подолання_1».

«2» — підшкала «пошук визначальної підтримки».

«3» — підшкала «вдумливе подолання_1».

«4» — підшкала «пошук емоційної підтримки_1».

«5» — підшкала «стратегічне планування».

«6» — підшкала «проактивне подолання_2» / «вдумливе подолання_2».

«7» — підшкала «уникання подолання».

«8» — підшкала «превентивне подолання_1».

«9» — підшкала «вдумливе подолання_3».

«10» — підшкала «превентивне подолання_1».

«11» — підшкала «проактивне подолання_3».

«12» — підшкала «пошук емоційної підтримки_2».

Таблиця 3

Кореляційна матриця компонентів опитувальника PClukr (значення коефіцієнтів кореляції)

Компонент	ProacCS	RCS	SPS	PrevCS	ISSS	ESSS	ACS	ProacCS ₁	InSSS	RCS ₁	ESSS ₁	StrPS	ProacCS ₂ +RCS ₂	AvCS	PrevCS ₁	RCS ₃	PrevCS ₂	ProacCS ₃	ESSS ₂
підшкала «проактивне подолання»	1	0.483**	0.406**	0.471**	0.089	0.372**	-0.346**	0.726**	0.018	0.168**	0.157**	0.138**	0.326**	-0.205**	0.044	0.065	0.134**	0.450**	0.009
підшкала «вдумливе подолання»	0.483**	1	0.519**	0.593**	0.322**	0.256**	-0.117*	0.188**	0.154**	0.625**	0.032	0.175**	0.394**	-0.040	0.114*	0.531**	0.143**	0.051	0.094
підшкала «стратегічне планування»	0.406**	0.519**	1	0.549**	0.295**	0.267**	-0.084	0.200**	0.131**	0.268**	0.053	0.826**	0.100*	-0.006	0.150**	0.108*	0.179**	0.057	0.128*
підшкала	0.471**	0.593**	0.549**	1	0.236**	0.230**	-	0.213**	0.091	0.286**	0.091	0.252**	0.199**	-0.081	0.646**	0.159**	0.521**	0.076	0.035

Компонент	ProacCS	RCS	SPS	PrevCS	ISSS	ESSS	ACS	ProacCS ₁	InSSS	RCS ₁	ESSS ₁	StrPS	ProacCS ₂ +RCS ₂	AvCS	PrevCS ₁	RCS ₃	PrevCS ₂	ProacCS ₃	ESSS ₂	
«превентивне подолання»							0.167**													
підшкала «пошук визначальної підтримки»	0.089	0.322**	0.295**	0.236**	1	0.520**	0.179**	0.018	0.845**	0.128*	0.268**	0.082	0.109*	0.142**	0.069	0.056	0.021	-0.105*	0.291**	
підшкала «пошук емоційної підтримки»	0.372**	0.256**	0.267**	0.230**	0.520**	1	-0.056	0.166**	0.280**	0.000	0.753**	0.121*	0.121*	-0.065	-0.059	0.028	0.083	0.115*	0.441**	
підшкала «уникання подолання»	- 0.346**	-0.117*	-0.084	- 0.167**	0.179**	-0.056	1	-0.121*	0.105*	- 0.172**	-0.025	0.036	0.044	0.895**	0.009	0.036	-0.092	-0.150**	-0.023	
ProacCS ₁	0.726**	0.188**	0.200**	0.213**	0.018	0.166**	-0.121*													
InSSS	0.018	0.154**	0.131**	0.091	0.845**	0.280**	0.105*													
RCS ₁	0.168**	0.625**	0.268**	0.286**	0.128*	0,000	- 0.172**													
ESSS ₁	0.157**	0.032	0.053	0.091	0.268**	0.753**	-0.025													
StrPS	0.138**	0.175**	0.826**	0.252**	0.082	0.121*	0.036													
ProacCS ₂ +RCS ₂	0.326**	0.394**	0.100*	0.199**	0.109*	0.121*	0.044													
AvCS	- 0.205**	-0.040	-0.006	-0.081	0.142**	-0.065	0.895**													
PrevCS ₁	0.044	0.114*	0.150**	0.646**	0.069	-0.059	0.009													
RCS ₃	0.065	0.531**	0.108*	0.159**	0.056	0.028	0.036													

Компонент	ProacCS	RCS	SPS	PrevCS	ISSS	ESSS	ACS	ProacCS ₁	InSSS	RCS ₁	ESSS ₁	StrPS	ProacCS ₂ +RCS ₂	AvCS	PrevCS ₁	RCS ₃	PrevCS ₂	ProacCS ₃	ESSS ₂
PrevCS ₂	0.134**	0.143**	0.179**	0.521**	0.021	0.083	-0.092												
ProacCS ₃	0.450**	0.051	0.057	0.076	-0.105*	0.115*	-0.150**												
ESSS ₂	0.009	0.094	0.128*	0.035	0.291**	0.441**	-0.023												

Примітка: ** – статистична значущість коефіцієнта кореляції $p < 0.01$, * – $p < 0.05$.

«ProacCS₁» — підшкала «проактивне подолання_1».

«InSSS» — підшкала «пошук визначальної підтримки».

«RCS₁» — підшкала «вдумливе подолання_1».

«ESSS₁» — підшкала «пошук емоційної підтримки_1».

«StrPS» — підшкала «стратегічне планування».

«ProacCS₂+RCS₂» — підшкала «проактивне подолання_2» / «вдумливе подолання_2».

«AvCS» — підшкала «уникання подолання».

«PrevCS₁» — підшкала «превентивне подолання_1».

«RCS₃» — підшкала «вдумливе подолання_3».

«PrevCS₂» — підшкала «превентивне подолання_1».

«ProacCS₃» — підшкала «проактивне подолання_3».

«ESSS₂» — підшкала «пошук емоційної підтримки_2».

Дослідження підшкали «проактивне подолання»

Загальний підсумок обробки даних підшкали «проактивне подолання» за методикою вилучення зі списку на основі всіх змінних показав, що всі випадки ($n=404$) були дійсними. Коефіцієнт надійності α -Кронбаха є хорошим («good», перевищує «0.8») показником для цієї підшкали — 0.833. Внутрішню кореляцію елементів підшкали «проактивне подолання» представлено в — табл. 4. Виявлені зв'язки між елементами мають високий рівень статистичної значущості.

Дослідження підшкали «вдумливе подолання»

Загальний підсумок обробки даних підшкали «вдумливе подолання» за методикою вилучення зі списку на основі всіх змінних показав, що всі випадки ($n=404$) були дійсними. Коефіцієнт надійності α -Кронбаха є хорошим («good», перевищує «0.8») показником для цієї підшкали — 0.801. Внутрішню кореляцію елементів підшкали «вдумливе подолання» представлено в табл. 5. Виявлені зв'язки між елементами мають високий рівень статистичної значущості.

Дослідження підшкали «стратегічне планування»

Загальний підсумок обробки даних підшкали «стратегічне планування» за методикою вилучення зі списку на основі всіх змінних показав, що всі випадки ($n=404$) були дійсними. Коефіцієнт надійності α -Кронбаха є прийнятним («acceptable», перевищує «0.7») показником для цієї підшкали — 0.743. Внутрішню кореляцію елементів підшкали «стратегічне планування» представлено в табл. 6. Виявлені зв'язки між елементами мають високий рівень статистичної значущості.

Дослідження підшкали «превентивне подолання»

Загальний підсумок обробки даних підшкали «превентивне подолання» за методикою вилучення зі списку на основі всіх змінних показав, що всі випадки ($n=404$) були дійсними. Коефіцієнт надійності α -Кронбаха є хорошим («good», перевищує «0.8») показником для цієї підшкали — 0.800. Внутрішню кореляцію елементів підшкали «превентивне подолання» представлено в табл. 7. Виявлені зв'язки між елементами мають високий рівень статистичної значущості.

Дослідження підшкали «пошук визначальної підтримки»

Загальний підсумок обробки даних підшкали «пошук визначальної підтримки» за методикою вилучення зі списку на основі всіх змінних показав, що всі випадки ($n=404$) були дійсними. Коефіцієнт надійності α -Кронбаха є прийнятним («acceptable», перевищує «0.7») показником для цієї підшкали — 0.796. Внутрішню кореляцію елементів підшкали «пошук визначальної підтримки» представлено в табл. 8. Виявлені зв'язки між елементами мають високий рівень статистичної значущості.

Дослідження підшкали «пошук емоційної підтримки»

Загальний підсумок обробки даних підшкали «пошук емоційної підтримки» за методикою вилучення зі списку на основі всіх змінних показав, що всі випадки ($n=404$) були дійсними. Коефіцієнт надійності α -Кронбаха є прийнятним («acceptable», перевищує «0.7») показником для цієї підшкали — 0.762. Внутрішню кореляцію елементів підшкали «пошук емоційної підтримки» представлено в табл. 9. Виявлені зв'язки між елементами мають високий рівень статистичної значущості.

Таблиця 4

Матриця внутрішньої кореляції елементів підшкали «проактивне подолання»

Елементи	Значення коефіцієнтів кореляції														Середнє арифметичне підшкали «проактивне подолання»
	Номер елемента за рядком														
	1	2 (R)	3	4	5	6	7	8	9 (R)	10	11	12	13	14 (R)	
1. Я людина, яка «бере на себе відповідальність».	1.000	0.135	0.362	0.296	0.277	0.258	0.260	0.292	0.263	0.105	0.301	0.332	0.342	0.232	0.554
2 (R). Я намагаюся, щоб все йшло само по собі.	0.135	1.000	0.189	0.122	0.113	0.072	0.182	0.146	0.182	0.065	0.183	0.148	0.075	0.172	0.365
3. Після досягнення мети я шукаю іншу, більш складну.	0.362	0.189	1.000	0.471	0.325	0.341	0.373	0.340	0.187	0.159	0.275	0.321	0.286	0.150	0.600
4. Мені подобаються випробування та перемога над шансами.	0.296	0.122	0.471	1.000	0.316	0.341	0.286	0.355	0.237	0.187	0.250	0.326	0.333	0.193	0.594
5. Я візуалізую мої мрії та намагаюся їх досягти.	0.277	0.113	0.325	0.316	1.000	0.355	0.443	0.282	0.253	0.268	0.242	0.294	0.251	0.203	0.573
6. Незважаючи на численні невдачі, мені зазвичай вдається отримати те, що я хочу.	0.258	0.072	0.341	0.341	0.355	1.000	0.367	0.408	0.348	0.283	0.361	0.442	0.388	0.309	0.658
7. Я намагаюся визначити, що мені потрібно для успіху.	0.260	0.182	0.373	0.286	0.443	0.367	1.000	0.329	0.262	0.227	0.358	0.273	0.289	0.280	0.614
8. Я завжди намагаюся знайти спосіб обійти перешкоди; мене насправді ніщо не зупиняє.	0.292	0.146	0.340	0.355	0.282	0.408	0.329	1.000	0.269	0.201	0.344	0.353	0.342	0.270	0.615
9 (R). Я часто бачу, що зазнаю невдачі, тому не надто сподіваюся.	0.263	0.182	0.187	0.237	0.253	0.348	0.262	0.269	1.000	0.125	0.359	0.250	0.140	0.508	0.575
10. Коли я претендую на вакансію, я уявляю, як займаю її.	0.105	0.065	0.159	0.187	0.268	0.283	0.227	0.201	0.125	1.000	0.177	0.202	0.205	0.076	0.404
11. Я перетворюю перешкоди на позитивний досвід.	0.301	0.183	0.275	0.250	0.242	0.361	0.358	0.344	0.359	0.177	1.000	0.287	0.341	0.317	0.605

Елементи	Значення коефіцієнтів кореляції														Середнє арифметичне підшкали «проактивне подолання»
	Номер елемента за рядком														
	1	2 (R)	3	4	5	6	7	8	9 (R)	10	11	12	13	14 (R)	
12. Якщо хтось мені скаже, що я чогось не можу зробити, будьте певні, що я це зроблю.	0.332	0.148	0.321	0.326	0.294	0.442	0.273	0.353	0.250	0.202	0.287	1.000	0.400	0.270	0.613
13. Коли я стикаюся з проблемою, я проявляю ініціативу у її вирішенні.	0.342	0.075	0.286	0.333	0.251	0.388	0.289	0.342	0.140	0.205	0.341	0.400	1.000	0.275	0.580
14 (R). Коли у мене є проблема, я зазвичай бачу себе в програвшій ситуації.	0.232	0.172	0.150	0.193	0.203	0.309	0.280	0.270	0.508	0.076	0.317	0.270	0.275	1.000	0.563
Середнє арифметичне підшкали «проактивне подолання»	0.554	0.365	0.600	0.594	0.573	0.658	0.614	0.615	0.575	0.404	0.605	0.613	0.580	0.563	1.000

Таблиця 5

Матриця внутрішньої кореляції елементів підшкали «вдумливе подолання»

Елементи	Значення коефіцієнтів кореляції											Середнє арифметичне підшкали «вдумливе подолання»
	Номер елемента за рядком											
	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
15. Я уявляю себе, як вирішую складні проблеми.	1.000	0.160	0.202	0.242	0.280	0.355	0.257	0.365	0.115	0.199	0.199	0.535
16. Замість того, щоб діяти імпульсивно, я зазвичай думаю про різні способи вирішення проблеми.	0.160	1.000	0.176	0.349	0.216	0.130	0.411	0.173	0.388	0.122	0.416	0.553
17. Подумки я переглядаю багато різних сценаріїв, щоб підготувати себе до різних результатів.	0.202	0.176	1.000	0.361	0.259	0.309	0.276	0.333	0.273	0.218	0.311	0.569
18. Я вирішую проблему, думаючи про реалістичні альтернативи.	0.242	0.349	0.361	1.000	0.292	0.270	0.257	0.227	0.218	0.214	0.281	0.559
19. Коли у мене виникає проблема з моїми колегами, друзями чи родиною, я заздалегідь уявляю, як мені вдасться її вирішити.	0.280	0.216	0.259	0.292	1.000	0.429	0.278	0.295	0.222	0.331	0.213	0.603

20. Перш ніж взятися за складне завдання, я уявляю сценарії успіху.	0.355	0.130	0.309	0.270	0.429	1.000	0.207	0.330	0.146	0.360	0.174	0.592
21. Я вживаю заходів лише після того, як ретельного продумаю проблему.	0.257	0.411	0.276	0.257	0.278	0.207	1.000	0.259	0.444	0.281	0.417	0.638
22. Я уявляю себе, як вирішую складну проблему, перш ніж мені доведеться з нею зіткнутися.	0.365	0.173	0.333	0.227	0.295	0.330	0.259	1.000	0.187	0.292	0.201	0.592
23. Я розглядаю проблему з різних боків, доки не знайду відповідної дії.	0.115	0.388	0.273	0.218	0.222	0.146	0.444	0.187	1.000	0.233	0.387	0.554
24. Коли виникають серйозні непорозуміння з колегами по роботі, членами сім'ї чи друзями, я заздалегідь обговорюю, як я буду з ними поводитися.	0.199	0.122	0.218	0.214	0.331	0.360	0.281	0.292	0.233	1.000	0.326	0.573
25. Я думаю про кожен можливий результат вирішення проблеми, перш ніж братися за неї.	0.199	0.416	0.311	0.281	0.213	0.174	0.417	0.201	0.387	0.326	1.000	0.607
Середнє арифметичне підшкали «вдумливе подолання»	0.535	0.553	0.569	0.559	0.603	0.592	0.638	0.592	0.554	0.573	0.607	1.000

Таблиця 6

Матриця внутрішньої кореляції елементів підшкали «стратегічне планування»

Елементи	Значення коефіцієнтів кореляції				
	Номер елемента за рядком				Середнє арифметичне підшкали «стратегічне планування»
	26	27	28	29	
26. Я часто знаходжу способи розбити складні проблеми на складові, які можна вирішити.	1.000	0.310	0.478	0.364	0.678
27. Я складаю план і слідую йому.	0.310	1.000	0.420	0.480	0.748
28. Я розбиваю проблему на дрібніші частини й вирішую одну частину за раз.	0.478	0.420	1.000	0.478	0.783
29. Я складаю списки і намагаюся спочатку зосередитися на найважливіших речах.	0.364	0.480	0.478	1.000	0.797
Середнє арифметичне підшкали «стратегічне планування»	0.678	0.748	0.783	0.797	1.000

Таблиця 7

Матриця внутрішньої кореляції елементів підшкали «превентивне подолання»

Елементи	Значення коефіцієнтів кореляції										Середнє арифметичне підшкали «превентивне подолання»
	Номер елемента за рядком										
	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
30. Я планую майбутні події.	1.000	0.160	0.227	0.197	0.336	0.320	0.363	0.267	0.241	0.256	0.557
31. Замість того, щоб витратити кожен зароблений цент, я люблю відкладати на чорний день.	0.160	1.000	0.298	0.290	0.260	0.176	0.183	0.258	0.170	0.430	0.564
32. Я готуюся до несприятливих подій.	0.227	0.298	1.000	0.479	0.271	0.180	0.202	0.235	0.196	0.168	0.560
33. Ще до того, як трапиться катастрофа, я добре готовий до її наслідків.	0.197	0.290	0.479	1.000	0.415	0.204	0.159	0.298	0.281	0.299	0.617
34. Перш ніж діяти, я планую мою стратегію зміни ситуації.	0.336	0.260	0.271	0.415	1.000	0.342	0.224	0.365	0.345	0.300	0.638
35. Я розвиваю мої професійні навички, щоб захистити себе від безробіття.	0.320	0.176	0.180	0.204	0.342	1.000	0.483	0.401	0.355	0.289	0.606
36. Я дбаю про те, щоб добре піклувалися про мою сім'ю, аби захистити її від нещастя у майбутньому.	0.363	0.183	0.202	0.159	0.224	0.483	1.000	0.334	0.349	0.334	0.588
37. Я думаю наперед, щоб уникати небезпечних ситуацій.	0.267	0.258	0.235	0.298	0.365	0.401	0.334	1.000	0.458	0.339	0.641
38. Я планую стратегії, які, як я сподіваюся, будуть найкращими з можливих результатів.	0.241	0.170	0.196	0.281	0.345	0.355	0.349	0.458	1.000	0.361	0.603
39. Я намагаюся добре розпоряджатися моїми грошима, щоб не залишитися в злиднях у старості.	0.256	0.430	0.168	0.299	0.300	0.289	0.334	0.339	0.361	1.000	0.635
Середнє арифметичне підшкали «превентивне подолання»	0.557	0.564	0.560	0.617	0.638	0.606	0.588	0.641	0.603	0.635	1.000

Таблиця 8

Матриця внутрішньої кореляції елементів підшкали «пошук визначальної підтримки»

Елементи	Значення коефіцієнтів кореляції								Середнє арифметичне підшкали «пошук визначальної підтримки»
	Номер елемента за рядком								
	40	41	42	43	44	45	46	47	
40. При вирішенні власних проблем можуть бути корисні поради інших людей.	1.000	0.382	0.433	0.296	0.351	0.411	0.192	0.260	0.622
41. Я намагаюся поговорити і пояснити мою напругу, щоб отримати відгук від друзів.	0.382	1.000	0.397	0.252	0.407	0.371	0.462	0.254	0.696
42. Інформація, яку я отримую від інших, часто допомагала мені впоратися з моїми проблемами.	0.433	0.397	1.000	0.285	0.380	0.419	0.282	0.343	0.666
43. Зазвичай я можу визначити людей, які можуть допомогти мені розробити мої власні рішення проблем.	0.296	0.252	0.285	1.000	0.244	0.318	0.267	0.269	0.560
44. Я запитую інших, що б вони зробили в моїй ситуації.	0.351	0.407	0.380	0.244	1.000	0.407	0.399	0.386	0.703
45. Розмова з іншими може бути справді корисною, тому що вона дає інший погляд на проблему.	0.411	0.371	0.419	0.318	0.407	1.000	0.236	0.317	0.650
46. Перш ніж зіткнутися з проблемою, я подзвоню другу, щоб поговорити про це.	0.192	0.462	0.282	0.267	0.399	0.236	1.000	0.324	0.649
47. Коли я в біді, я зазвичай можу вирішити щось за допомогою інших.	0.260	0.254	0.343	0.269	0.386	0.317	0.324	1.000	0.612
Середнє арифметичне підшкали «пошук визначальної підтримки»	0.622	0.696	0.666	0.560	0.703	0.650	0.649	0.612	1.000

Таблиця 9

Матриця внутрішньої кореляції елементів підшкали «пошук емоційної підтримки»

Елементи	Значення коефіцієнтів кореляції					Середнє арифметичне підшкали «пошук емоційної підтримки»
	Номер елемента за рядком					
	48	49	50	51	52	
48. Якщо я в депресії, я знаю, кому я можу зателефонувати, щоб допомогти собі почуватися краще.	1.000	0.516	0.481	0.368	0.356	0.770
49. Я відчуваю турботу інших.	0.516	1.000	0.633	0.330	0.346	0.751
50. Я знаю, на кого можна розраховувати, коли «не йде карта».	0.481	0.633	1.000	0.260	0.363	0.733
51. Коли я в депресії, я виходжу і спілкуюся з іншими.	0.368	0.330	0.260	1.000	0.388	0.678
52. Я довіряю мої почуття іншим, щоб будувати та підтримувати близькі стосунки.	0.356	0.346	0.363	0.388	1.000	0.677
Середнє арифметичне підшкали «пошук емоційної підтримки»	0.770	0.751	0.733	0.678	0.677	1.000

Таблиця 10

Матриця внутрішньої кореляції елементів підшкали «уникання подолання»

Елементи	Значення коефіцієнтів кореляції			Середнє арифметичне підшкали «уникання подолання»
	Номер елемента за рядком			
	53	54	55	
53. Коли у мене є проблема, я люблю «спати над нею».	1.000	0.370	0.352	0.731
54. Якщо я вважаю проблему надто складною, іноді я відкладаю її в сторону, поки не буду готовий її вирішити.	0.370	1.000	0.586	0.824
55. Коли у мене виникає проблема, я зазвичай на деякий час відсуваю її на другий план.	0.352	0.586	1.000	0.815
Середнє арифметичне підшкали «уникання подолання»	0.731	0.824	0.815	1.000

Дослідження підшкали «уникання подолання»

Загальний підсумок обробки даних підшкали «уникання подолання» за методикою вилучення зі списку на основі всіх змінних показав, що всі випадки ($n=404$) були дійсними. Хоча коефіцієнт надійності α -Кронбаха не перевищує «0.7», все ж є прийнятним («acceptable», перевищує «0.7») показником для цієї підшкали — 0.698. Внутрішню кореляцію елементів підшкали «уникання подолання» представлено в табл. 10. Виявлені зв'язки між елементами мають високий рівень статистичної значущості.

Обговорення результатів досліджень

Результати дослідження засвідчили, що українська версія Анкети реакції на щоденні події (PClucr, $n=404$) має прийнятні психометричні властивості. Отримані результати представлено у порівнянні з оригінальною версією Анкети реакції на щоденні події PCI [4]. Так, за Greenglass E. et al., остаточну вибірку склали 252 особи віком від 17 до 60 (середній вік 21.74; 66 чоловіків, 179 жінок, 7 осіб без зазначення статі). Усі учасники були студентами бакалаврату, яких залучили до опитування під час занять.

Підшкала «проактивне подолання». За Greenglass E. et al., «підшкала «проактивне подолання» має високу внутрішню узгодженість у двох вибірках за показником надійності (α) 0.85 і 0.80. Окрім того, підшкала показує хорошу кореляцію елементів (item-total correlation) та прийнятні показники асиметрії (skewness) й ексцесу (kurtosis) щодо середнього значення. Аналіз головних компонентів підтвердив її факторну валідність та однорідність» [4]. В іншому

лонгітудному дослідженні за цією ж оригінальною підшкалою (вбірка складалася з 68 студентів першого курсу бакалаврату, 81% жінок) Greenglass E. R. & Fiksenbaum L. підтвердили її високу внутрішню узгодженість ($\alpha=0.82$) [5]. Отримані нами дані також указують на хорошу внутрішню узгодженість підшкали «проактивне подолання» ($\alpha=0.83$). У процесі аналізу головних компонентів виявлено 3 компоненти з власним значенням вище |1|.

Підшкала «вдумливе подолання». За авторами оригінального дослідження, «підшкала «вдумливе подолання» має хорошу внутрішню узгодженість у канадській та польсько-канадській вибірках за показником α -Кронбаха — 0.79 та 0.80 відповідно. Аналіз головних компонентів виявив 3 компоненти з власним значенням вище |1|» [4]. Отримані нами дані також указують на хорошу внутрішню узгодженість підшкали «вдумливе подолання» ($\alpha=0.80$). Аналіз головних компонентів виявив 1 компонент із власним значенням вище |1|.

Підшкала «стратегічне планування». За Greenglass E. et al., «підшкала «стратегічне планування» має прийнятну надійність, $\alpha=0.71$ в обох вибірках. Аналіз головних компонентів підтвердив її факторну валідність та однорідність» [4]. Отримані нами дані також указують на прийнятну внутрішню узгодженість підшкали «стратегічне планування» ($\alpha=0.74$). Аналіз головних компонентів підтвердив її факторну валідність та однорідність.

Підшкала «превентивне подолання». За авторами оригінального дослідження, «підшкала «превентивне подолання» має хорошу внутрішню узгодженість і загальну кореляцію між

елементами. Аналіз головних компонентів підтвердив її факторну валідність» [4]. Отримані нами дані також указують на хорошу внутрішню узгодженість підшкали «превентивне подолання» ($\alpha=0.80$). Аналіз головних компонентів підтвердив її факторну валідність та однорідність.

Підшкала «пошук визначальної підтримки». За Greenglass E. et al., «підшкала «пошуку визначальної підтримки» має високу надійність. Аналіз головних компонентів підтвердив її факторну валідність та однорідність» [4]. Отримані нами дані також указують на хорошу внутрішню узгодженість підшкали «пошук визначальної підтримки» ($\alpha=0.80$). Аналіз головних компонентів виявив 1 компонент із власним значенням вище |1|.

Підшкала «пошук емоційної підтримки». За авторами оригінального дослідження, «підшкала «пошуку емоційної підтримки» має хорошу надійність, елементи показують хорошу внутрішню кореляцію. Аналіз головних компонентів підтвердив її факторну валідність» [4]. Отримані нами дані свідчать про прийнятну внутрішню узгодженість підшкали «пошук емоційної підтримки» ($\alpha=0.76$). У процесі аналізу головних компонентів виявлено 1 компонент із власним значенням вище |1|.

Підшкала «уникання подолання». За Greenglass E. et al., «підшкала «уникання подолання» має вищу надійність у польсько-канадській вибірці, ніж у канадській. Аналіз головних компонентів підтвердив її факторну валідність» [4]. Отримані нами дані також указують на прийнятну внутрішню узгодженість підшкали «уникання подолання» ($\alpha=0.70$). Аналіз

головних компонентів підтвердив її факторну валідність та однорідність.

Щодо публікацій інших авторів. У Сполучених Штатах шкала PCI широко використовується і добре вивчена для студентського контингенту [6, 8, 9, 12]. Однак, інші локації досліджені недостатньо. Існують лише поодинокі публікації, а саме: чеських [10], сербських [7], турецьких [1], в'єтнамських [3] авторів. Так, Vaculíková J. показала, що внутрішня узгодженість підшкал PCI коливалася від 0.71 до 0.80, за винятком низького $\alpha=0.55$ для підшкали «стратегічне планування» [10]. Автор продовжила вивчати проактивний та превентивний копінг з-поміж студентів денної форми навчання (чеська вибірка, з домінуванням жінок) і підтвердила внутрішню узгодженість і одно-вимірність цих конструктів [11].

Деякі вчені проводили перехресні дослідження, використовуючи в тому числі шкалу PCI. Так, Bhattacharyya D. et al. вивчали ризики самоушкодження. За авторами, «співвідношення шансів для ризику самогубства були розраховані для різних підшкал, і жодна з них не була значущою» [2].

Висновки:

Встановлені значення критеріїв надійності та структурної валідності української версії Анкети реакції на щоденні події (PCl ukr) вказують на її прийнятні психометричні властивості для випадку дослідження здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Україномовну версію опитувальника PCl ukr можна рекомендувати до застосування в україномовному соціальному середовищі для вивчення проактивної копінг-реакції здобувачів вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень

У подальших дослідженнях я планую продовжити вивчати вплив інтероцептивного усвідомлення на

якість проактивної копінг-реакції здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що дозволить екстраполювати досвід використання цих концептів на інші вікові категорії.

Література:

1. Arıca EÖ. Examining the psychometric properties of the Turkish version of the proactive coping scale in nursing students: A methodological study. BMC nursing [Internet]. 2024 July [cited 2024 August 29];23(1):481. Available from: <https://link.springer.com/article/10.1186/s12912-024-02150-1> DOI: 10.1186/s12912-024-02150-1
2. Bhattacharyya D, Namdeo M & Dwivedi AK. Proactive coping style and intentional self-harm: a cross-sectional study. Industrial psychiatry journal [Internet]. 2018 Jan-Jun [cited 2024 August 29];27(1):67-72. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30416294/> DOI: 10.4103/ipj.ipj_2_18
3. Bui THT, Nguyen TNT, Pham HD, Tran CT & Ha TH. The mediating role of self-compassion between proactive coping and perceived stress among students. Science Progress [Internet]. 2021 May [cited 2024 August 29];104(2):00368504211011872. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33955787/> DOI: 10.1177/00368504211011872
4. Greenglass E, Schwarzer R, Jakubiec D, Fiksenbaum L & Taubert S. The proactive coping inventory (PCI): A multidimensional research instrument. In 20th international conference of the stress and anxiety research society (STAR), Cracow, Poland [Internet]. 1999 July [cited 2024 August 29];12:14. Available from: <https://estherg.info.yorku.ca/files/2014/09/pci.pdf>
5. Greenglass ER & Fiksenbaum L. Proactive coping, positive affect, and well-being: Testing for mediation using path analysis. European psychologist [Internet]. 2009 [cited 2024 August 29];14(1):29-39. Available from: <https://econtent.hogrefe.com/doi/abs/10.1027/1016-9040.14.1.29> DOI: 10.1027/1016-9040.14.1.29
6. Hambrick EP & McCord DM. Proactive coping and its relation to the five-factor model of personality. Individual Differences Research [Internet]. 2010 [cited 2024 August 29];8(2):67-77. Available from: https://www.academia.edu/24081777/Proactive_coping_and_its_relation_to_the_five_factor_model_of_personality
7. Stanojević DZ, Popović EU & Dilparić BM. Validation of the PROACTIVE coping inventory on Serbian university students. Зборник радова Филозофског факултета у Приштини [Internet]. 2023 [cited 2024 August 29];53(3):377-394. Available from: <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/lRzqvRal/> DOI: 10.5937/zrffp53-45495
8. Tian L. The development and validation of proactive coping. Doctoral dissertation, University of Missouri-Columbia [Internet]. 2014 [cited 2024 August 29]. Available from: <https://core.ac.uk/download/pdf/62782543.pdf>
9. Tian L, Tsai CL, Khalsa G, Condie M, Kopystynsky N, Ohde K & Zhao A. A PROACTIVE coping scale for US college students: Initial evidence and implications. Journal of Psychoeducational Assessment [Internet]. 2023 Jan [cited 2024 August 29];41(4):395-415. Available from: <https://eric.ed.gov/?q=source%3A%22Journal+of+Psychoeducational+Assessment%22&id=EJ1381716> DOI: 10.1177/07342829221151005
10. Vaculíková J. Proactive coping behavior in sample of university students in helping professions. Sociální pedagogika | Social Education [Internet]. 2016 Nov [cited 2024 August 29];4(2):38-55. Available from: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2887433 DOI: 10.7441/soced.2016.04.02.03
11. Vaculíková J. Testing the uni-dimensionality of proactive and preventive coping. International

- Journal of Psychology and Psychological Therapy [Internet]. 2017 [cited 2024 August 29];17(3):327-335. Available from: <https://www.ijpsy.com/volumen17/num3/476.html>
12. Vaculíková J, Johnson J & Flint D. (2017). Evaluating the factor structure of the proactive and preventive coping of graduate students. Turkish Online Journal of Educational Technology [Internet]. 2017 [cited 2024 August 29]. Available from: https://www.researchgate.net/profile/Jitka-Vaculikova/publication/332370236_EVALUATING_THE_FACTOR_STRUCTURE_OF_THE_PROACTIVE_AND_PREVENTIVE_COPING_OF_GRADUATE_STUDENTS/links/5cb040b3299bf120975f8fec/EVALUATING-THE-FACTOR-STRUCTURE-OF-THE-PROACTIVE-AND-PREVENTIVE-COPING-OF-GRADUATE-STUDENTS.pdf

Автор засвідчує про відсутність конфлікту інтересів.

Інформація про автора:

Волощенко Юрій,

старший викладач кафедри спорту та фітнесу

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,

м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-7180-0342

E-mail: y.voloshchenko@kubg.edu.ua

Отримано: 03.08.2024

Прийнято: 23.08.2024

Опубліковано: 26.09.2024

Волощенко Юрій. Проактивна копінг-реакція здобувачів вищої освіти.

Перевірка адаптації української версії анкети реакцій на щоденні події (РСІ^{ukr}) з-

поміж студентів першого курсу Київського столичного університету імені

Бориса Грінченка. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2024;2(12):25-53.

DOI:10.28925/2664-2069.2024.23